

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СПОСОБІВ РЕАГУВАННЯ В КОНФЛІКТІ В КОЛЕКТИВАХ СТУДЕНТСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ ТА ВОЛЕЙБОЛЬНОЇ КОМАНДИ

Ключові слова: конфлікт; колектив; спортивна команда; студентська академічна група.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших та вирішальних завдань психологічної підготовки є створення позитивного соціально-психологічного клімату в колективі та зменшення кількості конфліктних ситуацій. Зменшення кількості конфліктних ситуацій – серйозна практична проблема, що стоїть як перед керівниками навчальних установ, так і перед тренерами спортивних колективів, а спосіб реагування в конфлікті відіграє визначальну роль в розвитку конфліктної ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні проблему конфліктів в спортивних командах успішно вивчає А.І. Бузнік. Проблемою конфліктів в студентських групах, займалися такі вітчизняні вчені, як Є. Дурманенко, І. Зайцева, Л. Лосева, П. Лузан, та ін. Проблему досліджували також зарубіжні вчені, зокрема, Дж. Капрара, Д. Сервон, Л. Штайнберг та ін.

Актуальність цієї теми обумовлюється тим, що спортсмени та студенти проводять дуже багато часу на тренуваннях, змаганнях та навчанні, постійно перебуваючи в тісній взаємодії, тому загострюється питання мінімізації конфліктних ситуацій в колективі. Таким чином, враховуючи соціальну значущість проблеми та недостатність наукових розробок, присвячених вивченню міжособистісних конфліктів в академічній групі та волейбольній команді, нами була виявлена необхідність проведення методики, з метою виявлення способів реагування в конфлікті.

Метою наукової роботи є визначення, теоретичне обґрунтування та порівняння способів реагування в конфлікті в колективах студентської академічної групи та волейбольної команди студентів вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Конфлікт – це взаємодія людей, при якій принаймні одна сторона усвідомлює несумісність у мисленні (уявленні, сприйнятті), почуттях, волі з іншою стороною таким чином, що у своїх діях вона нашоствхується на протидію іншій стороні і відчуває це як нанесення їй шкоди.

Правильно організовані контакти тренера з командою, а також з окремими спортсменами, уміле керування людьми сприяють згуртуванню колективу, сформуванню в ньому позитивного морально-психологічного клімату [3].

Між структурою особистих взаємин і структурою колективу постійно проявляється взаємодія, вони впливають одна одну й зближуються тим сильніше, чим краще організована спільна діяльність людей [6].

На думку П. Лузана та І. Зайцевої, колектив академічної групи – це не просто об'єднання індивідів, тут виникають і здійснюють свій вплив взаємодії, які мають характер співробітництва, конкуренції, конфліктів, напруженості [5].

Підтримуємо точку зору Н. Лосева, яка зазначає, що “конфлікти у ході становлення і розвитку групи не виникають, якщо моральний рівень міжособистісних стосунків у ній досить високий” [4].

Можна зробити висновки, що кожна конфліктна ситуація, містить суб'єкт можливого конфлікту і його об'єкт [1]. Але для того, щоб конфлікт розвивався, необхідний інцидент, коли одна із сторін починає ущемляти інтереси інших. Готовність до вирішення конфлікту – один з ключових чинників, що визначають його результат [2].

З метою виявлення та порівняння способів реагування в конфліктах було проведено методику “Оцінка способів реагування в конфлікті” К.Н. Томаса в студентській академічній групі (12 студенток) та команді волейболісток (12 спортсменок), віком 17 – 24 років, які навчаються та тренуються в Запорізькому державному медичному університеті.

В результаті проведення методики “Оцінка способів реагування в конфлікті” К.Н. Томаса в спортивній команді було виявлено, що у 2 спортсменок (16,7 %) спосіб реагування в конфлікті – компроміс, у 3 (25 %) – змагання, у 3 (25 %) – пристосування, у 1 (8,3 %) – уникнення, у 1 (8,3 %) – співробітництво та пристосування, у 1 (8,3%) – компроміс та пристосування, у 1 (8,3 %) – співробітництво та компроміс.

Після проведення методики “Оцінка способів реагування в конфлікті” К.Н. Томаса в студентській академічній групі ми отримали такі результати: у 6 (50 %) опитуваних наявний такий спосіб реагування в конфлікті як компроміс, у 3 (25 %) – пристосування, у 1 (8,3 %) – змагання та уникнення, у 1 (8,3 %) – змагання та компроміс, у 1 (8,3 %) – уникнення.

При порівнянні отриманих результатів методики “Оцінка способів реагування в конфлікті” К.Н. Томаса було виявлено, що у більшості членів команди переважають такі способи реагування в конфлікті, як змагання та пристосування, а у більшості членів студентської академічної групи – компроміс.

Висновки. Отже, нами була досліджена одна з актуальних проблем сьогодення – порівняльна оцінка способів реагування в конфлікті в колективах студентської академічної групи та волейбольної команди, на прикладі студентів Запорізького державного медичного університету. На підставі проведеної дослідницько-експериментальної роботи можна констатувати, що у більшості членів студентської академічної групи переважає такий спосіб реагування в конфлікті як компроміс. Саме це позитивно впливає на психологічний клімат в групі. А у більшості членів волейбольної команди переважають такі способи реагування в конфлікті, як змагання та пристосування, що є позитивними в командному виді спорту, це обумовлено специфікою спортивної діяльності.

Можна зробити висновок, що періодична поява конфліктів в спортивній команді та академічній студентській групі – неминуче явище, так як вони є одним з відображень процесу її розвитку і можуть носити конструктивний характер, але спосіб реагування в конфлікті обумовлює розвиток конфліктної ситуації.

Подальше дослідження передбачається проводити в напрямку вивчення засобів і шляхів попередження конфліктів в учнівських та спортивних колективах, а та-

кож розробку психолого-педагогічних методів навчання розпізнання і ефективного вирішення конфліктних ситуацій.

Література

1. Бузнік А.І. Мінімізація конфліктної взаємодії спортсменів у юнацьких збірних командах з футболу: Автореф. дис. канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.01 / Державний НДІ фізичної культури і спорту.– К., 2002.– 18 с.
2. Гогунів Е.Н., Март'янов Б.И. Психология физического воспитания и спорта: Учеб. пос. – М.: ИЦ «Академия», 2005. – 288 с.
3. Гуменюк Н. П. Психологія фізичного виховання і спорту / Н. П. Гуменюк, В. В. Клименко. – К.: Вища шк., 1985. – 311 с.
4. Лосева Н. М. Самореалізація викладача-куратора: навч.-метод. посіб. / Наталья Миколаївна Лосева. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – 227 с.
5. Лузан П. Академічна група в контексті проблем виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5, № 1. – С. 151-156.
6. Столяренко Л. Д. Педагогическая психология / Л. Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 544 с.